

Samhälle, kultur och identitet

Självständigt arbete i Samhällskunskap och lärande

15 högskolepoäng, grundnivå

Hur lärare kan undervisa om kontroversiella frågor

Controversial Issues in the Classroom - Teaching Methods and Strategies

Alba Grinneby

Isac Prsa Morin

Ämneslärarutbildning med inriktning mot arbete
i gymnasieskolan, 300 högskolepoäng
Självständigt arbete i fördjupningsämne på
grundnivå, 15 hp
Slutseminarium: 2025-02-26

Examinator: Mona Hemmaty
Handledare: Anders Linde-Laursen

Förord

Detta arbete har bjudit på mot- och framgångar, trots det, eller tack vare det, har ambitionen från oss alltid varit hög. Arbetet har öppnat samtal och diskussioner oss emellan, vilket i sig känns som en fin förberedelse inför vårt kollegiala yrkesliv. Därför vill vi lyfta varandra, för gott arbete, givande samarbete och otroligt sällskap. Tack kamrat!

Vi måste även vara transparenta med att säga att denna kunskapsöversikt var tänkt att utreda hur lärare kan undervisa om Israel-Palestina konflikten. Just eftersom det finns empiriska belegg för att det är en kontroversiell fråga i skolan. Således har frågeställningen och arbetets fokus ändrats under arbetsprocessen. När vi utredde Israel-Palestina konflikten tog vi i kontakt med Pedagogisk Inspiration här i Malmö och läste den handlingsplan de tagit fram för att bistå lärare i undervisning om konflikten. Härtill hittade vi även annat material som empiriskt underbyggde hur Israel-Palestina konflikten är kontroversiell i undervisningssammanhang. Dessvärre, till vår besvikelse, är det teoretiskt underlaget för detta bristfälligt. Det råder ett stort forskningsgap gällande hur man undervisar om konflikten. De gånger det fanns forskning eller dylikt var det sällan förenligt med ramarna för kunskapsöversikten. Således ändrades syftet till hur lärare kan undervisa om kontroversiella frågor. Det känns inte som en förlust, utan snarare som en bra början och en viktig sådan att bygga vidare på. För att senare efterforska hur man kan undervisa om mer specifika kontroversiella frågor, som Israel-Palestina konflikten.

Arbetet har gjorts i nära samförstånd oss emellan. Men eftersom frågeställningen ändrades halvvägs i processen är allt arbete som vi lagt ner inte synligt i kunskapsöversikten. Val av artiklar och framskrivning av syfte och frågeställning har gjorts tillsammans. Diskussionen är även den gemensamt framskriven. Artiklarna har delats upp jämnt och vi har individuellt ansvarat för att skriva om dem vi fått tilldelade utifrån den tematisering vi tog fram tillsammans. Vi har kontinuerligt följt upp med varandra, för att säkerhetsställa samsyn i resultatdelen. Således har resultatet skrivits tillsammans. Inledning med bakgrund och begrepp och metoddelen har skrivits av Alba Grinneby. Bearbetning har även gjorts tillsammans.

Slutligen vill vi uttrycka stor tacksamhet till vår handledare Anders Linde-Laursen för hans tid, stöd, råd och tilltro. I samtal har han vidgat vår förståelse för forskningsprocessen och uppsatsskrivandet, att detta inte är en utstakad raksträcka utan snarare en komplex och olikartad sådan. En insikt som gav oss den autonomi som sporrade arbetets utveckling. Vi vill även tacka Fredrik Portin på Malmö Universitet för att han tog sig tid att prata med oss och tillhandahålla tips och råd om forskning kring kontroversiella frågor. Sist men inte minst vill vi tacka Björn Westerström och Rebecka Strucker på Pedagogiska Inspiration i Malmö för vårt möte där de förklarade sitt stödmaterial om Israel-Palestina konflikten och diskuterade behovet av mer forskning på området. Det mötet var insiktsfullt och vi som framtida lärare är glada att vi blev insläppta i det professionella rummet.

Tack så hjärtligt,

Alba Grinneby och Isac Prsa Morin

Abstract

Controversial issues are an integrated part of modern societal life. Schools and classrooms are no exception. Controversial issues often occur in education and teaching and are to some extent a part of the school's democratic duty. Therefore, this paper aims to examine how this can be done. By reading published research on the topic this paper investigates the following: “How can teachers teach about Controversial Issues?”. The paper contains an overview of current research on beneficial teaching strategies/methods when teaching controversial issues/topics. This paper is based on eight different scientific articles from various authors. The research articles are selected through a quality selection. The research articles demonstrate different teaching strategies that have been thematically divided. Encouraging and highlighting different perspectives are presented to be important when teaching about Controversial Issues. Both through role play and narrative fiction. Another highly recurring teaching method was discussions. Where discussions, both in groups and in the classroom, are effective to educate about Controversial issues. Productive and good discussions are reliant on many factors. Firstly, an active teacher in the discussion through the role of active moderator, secondly by creating a safe and structured classroom, where students are well prepared and receive good and productive facilitation. This paper also to some extent presents risks of using certain teaching methods. The conclusions are that the current research says that taking/learning about perspective and using discussions, in different forms, are ways that teachers can teach about Controversial Issues.

Key Words: Controversial Issues, Controversial Topics, Teaching Methods, Teaching Strategies, Active Teacher

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	5
2. Syfte och frågeställning.....	7
2.1 Syfte.....	7
2.2 Frågeställning.....	7
3. Bakgrund och begrepp.....	8
3.1 Definition av kontroversiella frågor.....	8
3.2 Vilka frågor är kontroversiella i klassrummet.....	9
3.3 Kontroversiella frågor som situationella/kontextuella.....	10
4. Metod och Material.....	12
4.1 Sökprocess.....	12
4.2 Sökord.....	13
4.3 Avgränsningar och urval.....	14
4.4 Redovisning av material.....	15
5. Resultat.....	16
5.1 Att belysa olika perspektiv.....	16
5.1.1 Fiktion som verktyg för att belysa olika perspektiv.....	17
5.1.2 Rollspel som verktyg för att belysa olika perspektiv.....	18
5.2 Diskussioner.....	20
5.2.1 Lärares roll i diskussioner.....	23
5.2.1.1 Den aktiva läraren.....	23
5.2.1.2 Lärares relationella kompetens.....	25
5.2.1.3 Lärares uppfattningar och betydelsen av självreflexion.....	26
5.2.2 Förberedelser och strukturer som betydelsefulla för diskussioner.....	27
5.2.2.1 Det trygga klassrummet som betydelsefullt för diskussioner.....	28
5.2.2.2 Förberedelser.....	28
6. Diskussion.....	30
6.1 Slutsatser.....	30
6.2 Metoddiskussion och framtida forskning.....	31
6.3 Vår framtida profession.....	33
7. Referenslista.....	35
8. Bilagor.....	38
Bilaga 1.....	38

1. Inledning

Samhällskunskapsämnet är det ämnet i skolan som avser att undervisa om samhällsfrågor och uppmuntra eleverna till att bli aktiva samhällsdeltagare (Skolverket, 2011). Även om skolan i sig är en plats för olika åsikter, kan samhällskunskapens ämnesinnehåll i synnerhet ge upphov till polemik och konflikt. Demokratiuppdraget är centralt för hela skolans verksamhet.

Skollagen framhåller: “Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.” (2010:800). Utöver det betonar värdegrunden att medmänsklighet, förståelse, inlevelse, respekt och öppenhet är ledord för den demokratiska människosyn som skolan ska förmedla (Skolverket 2011b, Gy11). Demokratiuppdraget kan tolkas på flera olika sätt. Skolverket framhåller att det ska genomsyra hela värdegrundsarbetet. Skolverket menar att arbetet ska göras *om-genom-för*, det vill säga handla *om* demokrati och medmänskligheten, det ska arbetas med *genom* delaktighet och öppenhet *för* att utveckla förmågor som empati och medmänsklighet (Skolverket, 2024). Demokratiskt deltagande och det demokratiska samtalet är därför centralt för skolans värdegrundsarbete, och här bäddas det för att kontroversiella frågor onekligen blir en del av undervisningen, direkt eller indirekt.

Att undervisning kommer och bör vidröra kontroversiella frågor är även något Europarådet lyfter. 2016 publicerade Europarådet ett omfattande stödpaket för lärare som undervisar om kontroversiella frågor (Europarådet, 2016). Där framhävs de kontroversiella frågornas potential för undervisningen. Europarådet menar att kontroversiella frågor sporrar elevers demokratiska samhällsdeltagande och att det därför är viktigt att lärare uppmuntrar elevernas diskussionsförmåga (Europarådet, 2016, s.13). Europarådets material såväl som styrdokumentet motiverar således undervisning av kontroversiella frågor. Att kontroversiella frågor bör inkluderas i undervisningen är även något som diskuteras av Diane E. Hess och Lauren Gatti i deras artikel (2010). De framhåller hur klassrum utgör en perfekt arena för att diskutera kontroversiella frågor. Klassrum präglas av elevers olika erfarenheter, perspektiv och ideologier där just diskussioner av kontroversiella frågor möjliggör att eleverna närmar sig politik (Hess & Gatti, 2010, s.19) Dessa diskussioner menar Hess och Gatti är inkluderande och produktiva såväl som att kontroversiella frågor i undervisningen gynnar lärande och demokrati (Hess & Gatti, 2010, s.19). Tillika lyfter Fredrik Portin i sin artikel publicerad 2024, att undervisning av kontroversiella frågor förbereder eleverna för framtida

konflikter. Att klassrummet är en bra övningsarena för hantering av konfrontationer (Portin, 2024, s. 197).

Med bakgrund av samhällskunskapämnets styrdokument och Gy11, Europarådets material och Hess och Gattis samt Portins förespråkande, är det motiverat att undersöka vad rådande forskning säger om undervisning av kontroversiella frågor. Kunskapsöversikten ämnar att undersöka vad rådande forskning säger om hur lärare kan undervisa om kontroversiella frågor. Fokuset läggs på vilka undervisningsmetoder och tillvägagångssätt som diskuteras.

2. Syfte och frågeställning

2.1 Syfte

Som tidigare nämnt är kontroversiella frågor närvarande i skolan och i undervisningen. Därför blev vi nyfikna på att utforska hur undervisning av kontroversiella frågor kan genomföras. Vi båda studerar till gymnasielärare i samhällskunskap, och det var ur dessa ramar som kontroversiella frågor uppenbarade sig som ett intresseområde. Således fungerar samhällskunskapsämnet och gymnasieskolan som arbetets avgränsningar vid informationssöksprocessen, men de är inte arbetets fokus när forskningsunderlaget presenteras. Syftet är snarare att presentera undervisningsmetoder och tillvägagångssätt för hur lärare kan undervisa om kontroversiella frågor som ett planerat moment i undervisningen. Kunskapsöversiktens forskningsunderlag behandlar inte när kontroversiella frågor uppstår spontant. Således är syftet med kunskapsöversikten att med hjälp av tidigare forskning undersöka hur lärare kan undervisa om kontroversiella frågor genom att presentera undervisningsmetoder och tillvägagångssätt.

2.2 Frågeställning

- Hur kan lärare undervisa om kontroversiella frågor?

3. Bakgrund och begrepp

Följande avsnitt presenterar arbetets definition och inramning av kontroversiella frågor.

3.1 Definition av kontroversiella frågor

I dagligt tal syftar kontroversiellt till något som är känslomässigt- och/eller åsiktladdat, och kan orsaka konflikt. Inom forskningen finns det olika definitioner av vad som är kontroversiellt och således kan vara en kontroversiell fråga. I artikeln från 2020, lyfter Karin K. Flesner att det finns flera konkurrerande definitioner av vad som utgör kontroversiella frågor, där vissa fokuserar mer på det politiska och sociala, andra mer på individer och grupperns beteenden och andra definitioner är mer epistemologiska (Flesner, 2020, s. 4).

Fredrik Portin definierar kontroversiella frågor som de frågor som skapar stark oenighet mellan parter, antingen i ett samhälle eller i ett klassrum. Portin understryker att frågor som skapar oenighet skiljer sig från de som skapar konflikt, där konflikt är en eskalering av en diskussion som är svårare att lösa. (Portin, 2024, s. 196) Portin framhäver även hur kontroversiella frågor inte bara är de frågor som är en del av den offentliga debatten, utan även frågor som eleverna bryr sig om. Det vill säga frågor som ger upphov till debatt, känslor och aggression i klassrummet. (Portin, 2024, s. 197) Portin framhäver hur hans egna definition delvis bygger på Diane E. Hess (2009) konkretisering av vad kontroversiella politiska frågor är (Portin, s. 196). Hess uttrycker:

“ I define controversial political issues as questions of public policy that spark significant disagreement. These are authentic questions about the kinds of public policies that should be adopted to address public problems—they are not hypothetical.” (Hess, 2009, s.37).

Härtill är Peter Stradlings definition av kontroversiella frågor relevant. I artikeln utgiven 1984, beskrivs kontroversiella frågor att vara sådana som i samhället, antingen på mikro- eller makronivå, har motsatta förklaringar och lösningar hos olika grupper, baserat på olika värderingar (Stradling, 1984, s. 123). Stradling tillägger hur dessa frågor uppenbarar sig som problem för lärare i undervisningen på olika sätt vid olika tillfällen. (Stradling, 1984, s.123).

Samtliga definitioner av Portin, Hess och Stradling ses befinna sig inom det mer politiskt sociala skikt som Flensner beskriver (Flensner, 2020, s. 4). Således tolkar denna forskningsöversikt kontroversiella frågor att vara politiskt och socialt laddade frågor där det råder stora meningsskildakigheter som på olika sätt och i olika utsträckning kan orsaka konflikt.

3.2 Vilka frågor är kontroversiella i klassrummet

Det är svårt, tämligen omöjligt att lista vilka områden, teman eller frågor som är eller kan vara kontroversiella i skolan och undervisningen. Skolverket formulerar att vilka frågor som blir kontroversiella i undervisningen varierar och kan vara allt från teman som politik, religion, kultur och traditioner till frågor som rasism, heder, sex och samlevnad samt extremism (Skolverket, 2024). Liknande beskriver skolinspektionen kontroversiella ämnen i sin rapport “ Skolans hantering av kontroversiella frågor i undervisningen”, där de med inriktning på samhällskunskap och biologi i årskurs 8 och 9 undersökt hur 30 skolor hanterar kontroversiella frågor (Skolinspektionen, 2022). Rapporten visar hur det i samhällskunskapen mer än i biologi uppkommer spontana diskussioner som innehåller frågor som kan vara kontroversiella. Rapporten redogör att samhällskunskapslärare känner ett stort ansvar för demokratiuppdraget och värdegrundsfrågor i sin undervisning (Skolinspektionen, 2022, s. 17). Vidare redogör skolinspektionen för hur kontroversiella frågor förekommit på alla undersökta skolor. Rapporten nämner även hur kontroversiella frågor i samhällskunskapsämnet kan vara aktuella samhällsrelaterade frågor såväl som frågor om lag och rätt, terrorism och islamism samt internationella konflikter som Israel-Palestina konflikten (Skolinspektionen, 2022, s. 18).

Utifrån detta kan lärare eventuellt på förhand anta vilka frågor i lektionsinnehållet som blir kontroversiella, men skolinspektionens rapport visar även att dessa frågor diskuteras spontant. Skolinspektionen underbygger även att vad som blir kontroversiellt varierar från klassrum till klassrum, vilket talar för att förutsägbarheten fluktuerar (Skolinspektionen, 2022). Detta diskuteras även i Europarådets utbildningspaket, där det framhålls hur exempelvis sexualitet är svårare för lärare att ta upp i vissa europeiska länder än i andra (Europarådet, 2016, s. 14). Vilket understryker hur kontroversiella frågor även uppstår situationellt.

3.3 Kontroversiella frågor som situationella/kontextuella

Som nämnt i 3.2, uttolkas det att frågor kan bli kontroversiella i det specifika klassrummet. Vissa frågor kan vara kontroversiella i ett sammanhang men föga oproblematiska i andra. Detta kan bero på internationella och nationella olikheter men likaså spelar lokala kontexter in. Stradling (1984) beskriver hur lokala dynamiker har större inverkan på hur kontroversiella frågor mottas i klassrummet än hur frågan ter sig i samhället i stort (Stradling, 1984, s. 123-124). Likt Stradling konstaterar Ljunggren och Unemar Öst i analysrapporten “ Skolor som politiska arenor, medborgarkompetens och kontrovershantering” (Skolverket, 2010), att kontroversiella frågor bör hanteras utifrån de lokala faktorerna som finns för den specifika skolan. Ljunggren och Unemar Öst lyfter hur det är viktigt att lyfta de kontextuella villkoren för utbildningen som eleverna befinner sig i och inte bara ha diskussioner på ett abstrakt plan;

“ Autentiska kontroverser ingriper på så sätt också i elevers och lärares dagliga samvaro som tecken på det globala och lokala samhälle som skolan är en del av och som skolor och lärare har att hantera.” (Lundgren & Unemar Öst, Skolverket, 2010, s. 20).

Ljunggren och Unemar Öst lyfter även andra faktorer som samspelar och påverkar hur kontroversiella frågor växer fram och hanteras i det enskilda klassrummet. Exempelvis externa faktorer såsom sociala spänningar i omgivningen och sociala problem, skolans inre kontext, elevernas medborgarkompetens och lärarens egna kompetens. (Lundgren & Unemar Öst, Skolverket, 2010, s. 20-30) Ur detta förstås det sammanhang som skolan och klassrummet befinner sig i som betydelsefull för hur en kontroversiell fråga växer fram i undervisningen.

På samma tema belyser Jofré & Stein i sin artikel från 2019, hur kontroversiella frågor är situationella. Artikeln bygger på en gruppintervju av 20 chilenska gymnasielärare, där de fick diskutera sina uppfattningar av kontroversiella frågor. I gruppintervjun framhåller lärarna det kontextuella som särskilt betydelsefullt för vilka frågor som blir kontroversiella. (Jofré & Stein, 2019, s.1-5) Enligt de intervjuade lärarna, blir en fråga kontroversiell när den ligger nära elevernas verklighet. Härtill lyfter Jofré & Stein hur läraren inte bara anser att det avgörs

av historisk eller tidsmässig närhet, utan även rumsligt och geografiskt. Samtliga lärare höll med om att frågor betraktas kontroversiella i klassrummet när elever kan identifiera gemensamma nämnare med sitt egna liv och den kontroversiella frågan. (Jofré & Stein, 2019, s. 6-7) Det som Jofré och Steins studie visar är hur det finns argument från lärarprofessionen som säger att kontroversiella frågor är kontextuella. Detta korrelerar med det skolverket beskriver, att hur kontroversiell en fråga är, varierar stort från klassrum till klassrum. Det innebär även att lärares erfarenheter av kontroversiella frågor och hantering av dem rimligtvis varierar. (Skolverket, 2024)

Sammanfattningsvis utgår denna kunskapsöversikt ifrån att vad som är en kontroversiell fråga varierar från klassrum till klassrum. Frågan kan i sig vara en del av den tänkta undervisningen eller uppstå spontant i klassrummet, vilket påverkar hur förutsägbar kontroversen kan vara. Med detta i åtanke har denna kunskapsöversikt, med hänsyn till forskningsunderlaget, valt att fokusera mer på när kontroversiella frågor är ett planerat inslag i undervisningen. Vi har dock valt att inte för snävt rama in vilka frågor som är kontroversiella, utan istället hållit det brett för att bibehålla variation och nyans när forskningen presenteras i resultatet. Däremot rör syftet och det valda forskningsunderlaget inte tillvägagångssätt för hur läraren kan hantera kontroversiella frågor som uppstår spontant.

4. Metod och Material

I följande avsnitt redovisas arbetets informationssökningsprocess.

4.1 Sökprocess

Arbetes sökprocess har utgått från de elektroniska databaserna ERIC, Education Research Complete, Swehub, Google Scholar och Libsearch. EBSCO's databaser Eric och Education Research Complete har använts för att hitta publikationer på engelska, således har nyckelorden i dessa databaser skrivits fram på engelska. Båda databaserna är stora och inkluderar forskning om utbildning (EBSCOhost, u.å). Härtill har Swehub använts för att hitta svensk forskning, således har nyckelorden här skrivits på svenska. Det var dock svårare att hitta relevanta artiklar i Swehub, vilket troligtvis beror på att sökfunktionen i Swehub inte är lika avancerad som i EBSCO's databaser. Oftast behövde sökningen i Swehub skickas genom Google Scholar för att hitta artiklar och sedan sökas i Libsearch för att kunna läsas. Utöver dessa användes Libsearch, främst för att hitta specifika artiklar vi funnit genom kedjesökning och Google Scholar. Libsearch är Malmö universitetsbiblioteks databas och inte nationell eller internationell som de andra. Men den användes eftersom det var där vi hittade läsbara pdf-filer av artiklarna. Det är även tydligt framskrivet vilka databaser publikationer ursprungligen kommer ifrån (Malmö Universitet, 2024a). Således underlättade Libsearch för informationssökningsprocessen.

En del av sökprocessen har varit kedjesökning. Vissa forskare är frekvent citerade eller refererade till av andra forskare, däribland Diane E. Hess (2009), och på så vis har de hittats genom referenser. Kedjesökning är även en form av kvalitetsgranskning, ju fler forskare som refererar till en annan, desto fler indikationer på att det som sägs är trovärdigt och relevant.

Ytterligare en avgörande del i vår informationssökningsprocess har varit de samtal vi hade med Fredrik Portin, docent vid Malmö universitet. Vi kontaktade Fredrik Portin under vintern 2024 via mail, eftersom vi blivit tipsade av vår handledare om hans forskning om kontroversiella frågor i undervisningen (Malmö Universitet, u.å). Under vårt samtal fick vi råd och tips på forskare och forskning, främst Diane E. Hess (2009). Portin var även väldigt behjälplig med att berätta om forskningsfältet, vilket utvecklade vår förståelse, vilket i sig

underlättade för informationssökningsprocessen. Han tillhandahöll även en egen artikel han skrivit som användes för att definiera kontroversiella frågor i 3.2. (Portin, 2024).

4.2 Sökord

De nyckelord vi använt kan delas in i fyra kategorier: 1. de ord som syftar till kontroversiella frågor, 2. de som syftar till undervisning, 3. de som syftar till gymnasiet och 4. de som berör samhällskunskapsämnet. Nyckelorden som används mest frekvent inom den första kategorin är “ Controversial issues”, “ Controversial topics” och “ Controversial questions”, och på svenska; “ Kontroversiella frågor” och “ Kontroversiella ämnen”. För inramning av kategori två användes sökorden “Teaching”, “Teaching methods”, “ Lesson plans” och “ Classroom” samt “ Teaching strategies” och på svenska; “ Undervisning” samt “Klassrum”. För kategori tre var sökorden “ Upper Secondary School”, “Secondary School” och “ High School”, och på svenska bara “ Gymnaset”. Slutligen var sökorden för kategori fyra “ Social Science”, “Social Studies” och “ Social/political Education”, och på svenska; “Samhällskunskap”. Dessa nyckelord ansågs operationalisera frågeställningen väl, och ansågs rymma olika dimensioner av samma sak. Vilket genererade ett bredare urval av forskningsartiklar.

Vi har även tagit hjälp av Malmö Universitets sökguide och de sökstrategier som beskrivs där. Samtliga nyckelord har stundvis skrivits fram med hjälp av sökstrategier som frassökning, trunkering och verktyg som AND och OR (Malmö universitet, 2024b). Detta möjliggjorde att nyckelorden vidgades och att fler versioner av samma begrepp inkluderades. Nyckelorden användes mest i databaserna ERIC och Education Research Complete, där avancerade sökningar var möjliga. I Swehub och Libsearch sökte vi oftast utifrån hela meningar såsom “ Undervisning av kontroversiella ämnen” eller “Undervisning av kontroversiella frågor i samhällskunskapen”. Detta korresponderar med de nyckelord vi använt i de andra databaserna, vilket skapar korrelation i resultatet.

4.3 Avgränsningar och urval

Följande kriterier sattes upp för att avgränsa urvalet av forskningsartiklar: Peer Review, ett begränsat tidsspann, språkavgränsningar såväl som ålders och ämnesavgränsningar. Först och främst baseras kunskapsöversikten på vetenskapliga artiklar som blivit Peer Reviewed. Peer Review-stämpeln fungerar som en indikator på forskningens trovärdighet och användbarhet. Således var det en av de sökfilter som användes vid informationssökningarna i samtliga databaser. Peer Review-stämpeln fungerade således som en avgränsning, såväl som ett kvalitetskrav.

Den andra avgränsningen för arbetets resultat var ett tidsspann.

Informationssökningsprocessen utgick från tidsspannet 2000-2024, men resultatet består främst av forskning som publicerats efter 2010. Nyare publicerad forskning ansågs ligga närmare den pedagogiska utveckling som skett under de senaste åren. Tidsspannet genererar därför mer användbar forskning för frågeställningen. De två forskningsartiklar som inte är publicerade efter 2010 är Dine E. Hess bok (2009) och artikeln av Allen Rossi (2003).

Anledningen till att de inkluderas är att Hess är välrefererad inom fältet och förekommer frekvent som referens i de övriga artiklar vi läst. Rossi lyfts eftersom hans artikel väckte vårt intresse och ansågs tillföra andra perspektiv än övriga artiklar. Däremot är de båda publicerade inom tidsspannet 2000-2024.

Ytterligare en avgränsning var att enbart inkludera forskning som är skriven på svenska eller engelska. Inga översatta artiklar har inkluderats. Denna språkliga avgränsning är delvis praktisk, men även en kvalitetsfunktion, eftersom en översättning kan innebära modifieringar. Vi har dock inte gjort någon geografisk avgränsning. Vi ansåg att det inte behövdes för att besvara frågeställningen. Hade frågeställningen specifikt syftat till kontroversiella frågor i den svenska undervisningen, hade eventuellt andra avgränsningar gjorts.

Slutligen har en avgränsning varit att forskningen ska röra gymnasiet eller i alla fall elever i de äldre åldrarna. Därför har informationsökningsprocessen inkluderat sådana nyckelord. Eftersom det är de åldrar vi själva kommer undervisa i. Även här avviker Hess (2009), eftersom hennes studie rör sjundeklassare. Här, precis som innan, har vi overseende med Hess, eftersom hon är välrefererad inom fältet. Härtill gjordes även avgränsningen utifrån ämnet samhällskunskap, som var ett av nyckelorden i sökprocessen. Främst eftersom det är vårt

förstaämne och ett ämne där kontroversiella frågor förekommer frekvent. Det blev även ett sätt att kontrollera arbetsbelastningen.

Avgränsningarna har således fungerat för att enklare göra ett urval, men det har även fungerat som kvalitetsgranskningar.

4.4 Redovisning av material

Arbetets forskningsunderlag presenteras i en tabell. I Tabellen skrivs titel, författare, årtal , publiceringsår, typ av källa och källans forskningsmetod och vart källan hittades. För tabellen se bilaga 1.

5. Resultat

Resultat presenteras genom en tematisk indelning. En tematiserad indelning anses av oss lättare urskilja de förslag som forskningsartiklarna ger på frågeställningen “hur lärare kan undervisa om kontroversiella frågor”. Teman är: Att belysa olika perspektiv och diskussioner. På temat att belysa olika perspektiv tas “leda genom exempel”, fiktion och rollspel upp som tillvägagångssätt läraren kan använda sig av för att belysa perspektiv på kontroversiella frågor. Vald forskning på dessa teman tar upp varför metoderna är relevanta när kontroversiella frågor behandlas i klassrummet och vad läraren ska göra för att belysa olika perspektiv på kontroversiella frågor. Det andra temat diskussioner innehåller många viktiga komponenter. Först beskrivs vad diskussioner är och hur de lämpar sig för undervisning om kontroversiella frågor. Forskningsunderlaget tar upp hur diskussionerna kan se ut och vikten av en aktiv lärare, och på vilka sätt läraren bör vara aktiv. I samband med diskussioner som tillvägagångssätt för undervisning av kontroversiella frågor tar även forskningen upp vikten av lärares relationella kompetens och självreflektion. Härtill diskussioner lyfts även vikten av det trygga klassrummet och förberedelser som betydelsefulla strukturer inför och under diskussioner om kontroversiella ämnen.

5.1 Att belysa olika perspektiv

Att belysa och framhäva olika perspektiv återkom i forskningen som viktigt vid undervisning av kontroversiella frågor. I Lindströms artikel publicerad 2024, förklarar Niclas Lindström bland annat hur ett sätt för lärare att hantera kontroversiella frågor är att presentera olika perspektiv. Lindströms artikel bygger på hans kvalitativa studie, där han intervjuat och observerat lärare i samhällskunskapsämnen i Sverige (Lindström, 2024, s.593). Det specifika målet med studien förklarar Lindström, var att analysera lärares perspektiv på att undervisa om kontroversiella frågor på gymnasienivå (Lindström, 2024, s.595). Lindström skriver hur de intervjuade lärarna lyfter att ett av deras syften med att undervisa om kontroversiella frågor är att förstå och utmana elevernas värderingar (Lindström, 2024, s. 601).

Samtliga lärare i studien beskriver situationer där frågor i undervisningen som lärarna inte uppfattat som kontroversiella, blivit kontroversiella i klassrummet, då elever utmanat de värderingar som läraren förmedlat (Lindström, 2024, s. 601-602). Lindström beskriver hur en

lärare i studie använder undervisningsmetoden “leda genom exempel”, när kontroversiella frågor uppstår spontant i klassrummet. Lindström skriver att “leda med exempel” är ett sätt för lärare att presentera perspektiv, där eleverna förväntas vara receptiva till perspektiven utan att värdera eller jämföra dem (Lindström, 2024, s. 602). Undervisningsmetoden “ att leda med exempel” är tänkt att sedan “ smitta av sig” till eleverna och bli en norm som eleverna bör följa, när kontroversiella frågor tas upp i klassrummet. Undervisningsmetoden kräver att läraren garanterar att alla elever får lika mycket utrymme att uttrycka personliga åsikter i klassrummet. Lyckas läraren med detta kan förhoppningsvis en överhängande känsla av tolerans skapas. (2024, s.602). Om tolerans präglar ett klassrum normativt, menar Lindström, att det leder till mindre konflikter mellan elever när kontroversiella frågor tas upp i undervisningen (2024, s.603).

5.1.1 Fiktion som verktyg för att belysa olika perspektiv

I artikeln publicerad 2022, redogör artikelförfattarna Elizabeth Kraatz, Jacqueline von Spiegel, Robin Sayers och Anna C. Brady (2022) för den potential kontroversiella frågor har för undervisning och vilka faktorer som spelar roll för att den fulla potentialen ska nås. Artikeln är utformad som en forskningssammanfattning och bygger på tidigare forskning inom fältet. Artikelförfattarna beskriver delvis hur narrativ fiktion och texter kan användas som utgångspunkter för diskussion av kontroversiella frågor, eftersom det kan utmana och betona olika perspektiv vilket levandegör frågan för eleverna (Kraatz et al., 2022, s. 315). Artikelförfattarna betonar även hur en diskussion utifrån fiktion möjliggör diskussioner med ett lägre personligt risktagande för eleverna, eftersom rätt vald fiktion kan betona det emotionella och personliga på olika sätt med en viss distans till verkligheten och eleverna:

“ Use of fiction makes it possible for students to be more objective in their reasoning and think about issues outside the “real world” setting. When appropriate, the fiction work may then be tied to current events or a content area lesson” (Kraatz et al., 2022, s. 315)

Således uttolkas det att fiktion kan sporra elevers förmåga att se olika perspektiv och leva sig in i olika tolkningar av kontroversiella frågor på ett mer rationellt sätt. Kraatz mf påpekar även hur fiktion möjliggör en enkel anpassning till årskursen och respektive lärandemål.

Lärare kan med hjälp av rätt fiktion diskutera kontroversiella frågor på rätt nivå. (Kraatz et al., 2022, s. 315)

5.1.2 Rollspel som verktyg för att belysa olika perspektiv

John Allen Rossi beskriver i sin vetenskapliga artikel från 2003, en ny metod och en ny ingång, där internationella konflikter och sammanhang som syftar till att skapa fred, står i fokus för diskussioner i klassrummet. I artikeln beskriver Allen Rossi ett sätt att undervisa som bygger på rollspel och utgår från sin beprövade erfarenhet samt tidigare vetenskaplig forskning (Allen Rossi, 2003. s.152).

Allen Rossi beskriver en lektionsserie som syftar till att utmynna i ett rollspel mellan eleverna (Allen Rossi, 2003. s.152). Författaren förklarar att rollspelets funktion är att bidra med djupare förståelse och multiperspektivitet genom social interaktion mellan de deltagande eleverna (Allen Rossi, 2003. s.152-153). Rollspelets inledande fas är lärarledd. Läraren delar in sin klass i två grupper, som sedan delas in i ytterligare grupper. Dessa grupper "spelar" mot varandra i rollspelet. (Allen Rossi, 2003. s.153).

I nästa steg förbereder sig eleverna utifrån den roll de har blivit tilldelade. Eleverna tar del av texter och fakta kring rollens ståndpunkter i den kontroversiella frågan, vilket i Allen Rossis kontext innebär internationella konflikter av kontroversiell natur (Allen Rossi, 2003. s.153-154). Denna sociala interaktion ger eleverna möjlighet att testa och utmana sin förståelse samt belysa eventuella missförstånd som uppstått i elevgruppen. På så vis förtydligas informationen kopplad till respektive åsikt enligt Allen Rossi (2003, s.153). Denna diskussion mellan eleverna, driver, enligt Allen Rossi, rollspelet framåt (2003, s.153).

Rollspelets syfte i denna undervisningssituation är att ge eleverna möjligheten att fritt och spontant utforska problemet genom sina lösningar. Detta friare lektionsmoment följs upp av en lärarledd diskussion, vilken vi senare återkommer till, där rollspelet bidrar med en ytterligare utvecklad förståelse av multiperspektiviteten i den valda kontroversiella frågan enligt Allen Rossi (2003, s.153).

Allen Rossi lyfter vidare att hur framgångsrikt rollspelet blir är avhängigt hur väl utförda förberedelserna av eleverna av detsamma är (Allen Rossi, 2003, s.153). Rollspelets utfall kan även utvecklas genom att läraren, under rollspelets gång, ställer följdfrågor som utmanar och utvecklar elevernas tankesätt samt bidrar till en fördjupad förståelse av konflikten (Allen Rossi, 2003, s.154). Elevernas förmågor utvecklas således genom ständigt informationssökande, som sker i förberedelserna, och en interaktiv dialog mellan såväl elev-elev som elev-lärare i rollspelet enligt Allen Rossi (2003, s.155).

Vidare beskriver Allen Rossi vissa farhågor gällande rollspelet. En av dessa är att elever vill delta i rollspelet på ett vänligt sätt eller vill söka en snabb diplomatisk lösning. Detta, menar Allen Rossi, kan försvåra elevernas förståelse för att en dialog är nödvändig mellan två skilda parter i kontroversiella frågor (2003, s.155).

Allen Rossi beskriver att läraren har en dubbel roll i rollspelet. Dels ska hen agera moderator, dels ska hen påminna eleverna att låta rollspelet utforma sig på ett naturligt sätt. Läraren avbryter inte för att rätta faktafel utan avbyter endast vid vulgärt eller diskriminerande språkbruk (2003, s.155). Allen Rossi poängterar att för mycket censur, alltså en alltför strikt moderatorroll, kan förstöra spontaniteten och realismen, alltså hur en sådan diskussion kan arta sig i verkligheten mellan två skilda parter, i rollspelet (2003, s.155). Vidare är det lärarens uppgift att avsluta rollspelet utifrån en situationell aspekt, antingen när båda sidor representerats eller att läraren märker att rollspelet leder till missförstånd, detta för att sedan inleda den sista delen av rollspelet.

Debriefing, eller avslutande diskussion, menar Allen Rossi är den mest avgörande delen av ett rollspel och skall fokusera på två komponenter: känsla och lärande (Allen Rossi, 2003, s.153). Komponenten "känsla" fokuserar på elevernas individuella känsla kring rollspelet; hur det kändes att uttrycka sig och hur det kändes att lyssna på de andra parterna. Detta reflekterande inslag ger eleverna möjlighet att verbalisera sina egna, samt rollspelets andra parternas, upplevelser av rollspelet (Allen Rossi, 2003, s.153). När eleverna får reflektera över och verbalisera kring vad de har lärt sig i rollspelet, uppfylls komponenten "lärande", enligt Allen Rossi (2003, s.153).

Även Diane E. Hess (2009), beskriver en undervisningsstrategi att vara diskussioner som liknar rollspel, eller som det omnämns i boken "the town meeting model". Hess bok utgår

från intervju- och observationsstudier och hennes egna iakttagelser. Boken diskuterar och analyserar tre olika lärandesituationer: Ann, Joe och Bobs klassrum. Där har vi valt att fokusera på Joe och Anns undervisningsmetoder. Hess analyserar Anns klassrumsdiskussion som syftar till att utveckla elevens perspektivtagande samt elevens förmåga att förstå och behandla olika perspektiv genom modellen "The Town Meeting model" (Hess, 2009, s.57). Denna modell innebär att elever får en plattform att offentligt föra fram och diskutera sina åsikter kring förändring av en politisk reform eller liknande (Hess, 2009, s.57). Där eleverna först veckan innan mötet fick förbereda sig genom att få bakgrundsfakta och blev tilldelade olika roller vilka de skulle spegla i diskussionen, skulle presentationen av deras arbete skulle utföras (Hess, 2009, s.58). Vilket leder till att denna modell kan beskrivas som ett rollspel, då eleverna ska ta sig an en roll och uttrycka rollens åsikter i detta forum. Hess följer upp detta genom att förklara att Ann valde att berätta för sina elever att de skulle välja en roll som inte speglade deras personliga åsikt (Hess, 2009, s.57). Vilket följer strukturen av rollspel som förklarats tidigare.

Hess menar att Anns fall kan separeras från andra lärares försök att undervisa och leda diskussioner kring kontroversiella frågor eftersom Ann är framgångsrik i sitt tillvägagångssätt (Hess, 2009, s.60). Hess påpekar att Anns tydliga syfte och utförande av diskussionen var ytterst gynnsam för resultatet, nämligen genom att diskussionens mål och utförande går i linje med varandra kan Ann uppnå en tydlig, effektiv och förståelse för målet, att förstå flera perspektiv, diskussion av kontroversiella frågor (Hess, 2009, s.60). Hess förklarar vidare att Anns tydliga struktur och inramning av diskussionen var en vitalt bidragande faktor till framgången av detta koncept, att Ann valde en arena där olika åsikter och perspektiv diskuteras vilket skapade en diskussion som präglades av fakta, förklaring och förståelse (Hess, 2009, s.60). Hess utvecklar vidare att Anns fokus på att tillåta en praktiskt god diskussion gav eleverna styrkan att uttrycka sig med deras röst vilket gjorde detta till en effektiv diskussion mellan eleverna, där Ann inte dominerade utan var effektiv i sin roll som moderator (Hess, 2009, s.60)

5.2 Diskussioner

Diskussioner är det tillvägagångssätt för undervisning av kontroversiella frågor som diskuteras mest frekvent i den lästa forskningen.

I artikeln av Michael Hand och Ralph Levinson (2012) understryker författarna vikten av diskussioner i undervisning av kontroversiella frågor. De lyfter även att kontroversiella frågor är lämpliga när just förmågan att diskutera är det huvudsakliga syftet med undervisningen (Hand & Levinson, 2012 s. 615-616). Hands och Levinssons artikel bygger på en småskalig empirisk kurs; "Perspectives on Science (POS)". Denna kurs fanns, när studien genomfördes, tillgänglig på 26 gymnasieskolor och högre utbildningsinstitutioner i Storbritannien. Studien av kursen bygger på mixed methods; enkätfrågor, semi-strukturerade intervjuer samt klassrumsdiskussioner med deltagare och undervisande lärare (Hand & Levinson, 2012, s. 219- 220)

Att klassrumsdiskussioner är effektiva och givande lyfter Hand och Levinson som centralt i undervisningen av kontroversiella frågor. En av de främsta förutsättningarna för att skapa en givande diskussion i klassrummet, är enligt Hand och Levinsson, att det finns tydliga och åtskilda åsikter bland eleverna. Studien visar att en genuin polarisering i klassrummet är fördelaktigt i motsats till en situation där läraren själv behöver presentera olika hållningar. En elev i studien uttrycker: " It's good to have, like, a difference of opinion, 'cos than you have something to talk about" (Hand & Levinson, 2012, s.622). Hand och Levinson beskriver alltså hur en alltför homogen grupp gör det svårare att få till stånd givande och lärorika diskussioner i klassrummen.

Utöver behovet av olika åsikter, lyfter även deltagarna i studien vikten av att känna starkt inför sina åsikter. Det framkommer hur diskussioner vidgas och förbättras av elever med extrema åsikter. En elev uttrycker: " ../ Not just because it makes it a bit more forceful, but you can sort of then get a wider ends of the spectrum and try to work out where you're going to fit in" (Hand & Levinsson, 2012. s. 623). Även lärarna i studien poängterar hur extrema åsikter hade en nyckelroll i skapandet av lärorika och givande diskussioner om kontroversiella frågor: " You do need a couple of crackpots, definitely. Nothing really gets a conversation started better than that, when somebody just says something so of the wall ../" (Hand & Levinson, 2012, s.623)

Liknande lyfts diskussioner i artikeln skriven av Mark Anthony Conlon (2023). Conlon beskriver med hjälp av tidigare forskning hur lärare kan lyfta politiska ämnen och kontroversiella frågor i sin undervisning. Artikeln lyfter hur dialog och diskussioner är ett sätt att undgå undervisningens top-down-lärande, eftersom klassrumsdiskussioner är utrymme för

aktivt och gemensamt meningsskapande. Den samtalsstrategi som artikeln lyfter som mest kärnfull omnämns “ Exploratory dialogue”, och syftar till när diskussionerna handlar om att lyfta olika perspektiv för att understryka mångfaciteten av uppfattningar i samhället. Alltså en utforskande diskussion där elever tillåts att fördjupa sina egna kunskaper om ett ämne självständigt. Eleverna får tänka aktivt själva och stå för sina tankar och åsikter. Conlon lyfter även hur denna strategi kan vara behjälplig för lärare som inte vill riskera att överföra sina egna åsikter till eleverna. (Conlon, 2023, s. 37-38)

Även Diane E. Hess lyfter att diskussioner är en gynnsam undervisningsmetod (Hess, 2009, s.1). Hon beskriver hur lärare kan gå tillväga för att uppnå en respektabel och demokratisk diskussion. Hess beskriver hur en av lärarna i hennes studie, Mr. Dunn, i sådana diskussioner väljer att fokusera på att bibehålla respekten i diskussionerna; bland annat genom att undvika personattacker av olika slag (Hess, 2009, s1)

Hess beskriver vidare ett av Joes, annan annan lärare i undersökningen, undervisningstillfällen kring ett domslut i USA högsta domstol. Syftet med lektionen var att utveckla elevernas kritiska tänkande. (Hess, 2009, s.60). Genom att förstå den amerikanska konstitutionen förbereds eleverna för att kritiskt kunna utvärdera densamma. Modellen “*The seminar model*” (Hess, 2009, s.61) är en text-baserad modell som syftar till att främja djupare kunskap kring den kontroversiella frågan genom texten, för att senare diskutera och kritiskt värdera informationen som presenterats (Hess, 2009, s.61). Genom att använda “ The seminar model” ges lektionstid till att läsa, förstå och analysera texten. Eleverna får efter det en “ticket”- uppgift. De elever som inte genomför uppgiften får inte heller delta i seminariet, utan observerar endast (Hess, 2009, s.61-62). Joe motiverar “ticket”-uppgiften med att denna säkerställer att alla deltagare i seminariet har bearbetat den aktuella texten (Hess, 2009, s.62). I seminariet har Joe moderatorrollen. Joe ställer följdfrågor som ger eleverna möjlighet att vidareutveckla sina kunskaper kring konstitutionen. Enligt Hess utvecklar de på så vis även sina förmågor till kritiskt tänkande och analys (Hess, 2009, s.63-65).

De modeller som de två lärarna Joes och Ann (där Anns metod har beskrivits i avsnitt 4.1.2) använder sig av utgår, enligt, Hess ifrån att det faktiskt finns en kontroversiell fråga som är relevant att diskutera; för eleverna och ur bedömningshänseende (Hess, 2009, s.65). Både Ann och Joe är framgångsrika i moderatorrollen i diskussionen och uppfyller syftet med lektionen (Hess, 2009, s.65).

Sammanfattningsvis är, enligt Hess, fördelarna med “the seminar model” flera i arbetet med kontroversiella frågor.” The seminar model” ger eleverna en djupare förståelse och fler perspektiv på den kontroversiella frågan (Hess, 2009, s.62). Diskussionerna bidrar vidare till självständigt tänkande hos eleverna. De får där en plattform att forma sina egna åsikter, baserat på den aktuella texten. De får även möjlighet att kritiskt utvärdera informationen tillsammans med andra elever (Hess, 2009, s.60).

5.2.1 Lärarens roll i diskussioner

Föreliggande avsnitt synliggör vad forskningen beskriver är lärarens roll i, inför och under klassrumsdiskussioner.

5.2.1.1 Den aktiva läraren

I Hand och Levinsons (2012) artikel framhåller de hur läraren har ett viktigt uppdrag för att skapa givande diskussioner om kontroversiella frågor. Läraren bör tydligt förmedla hur frågan eleverna diskuterar är en öppen sådan där läraren inte har något svar. Läraren ska dock inte ta ett steg tillbaka. Snarare lyfter de intervjuade eleverna i deras studie hur de var positiva till lärare som la sig i för att stötta och utmana diskussionerna. Antingen genom att lärare strukturerade upp och agerade moderator, eller att läraren ställde kritiska frågor till eleverna. Hand och Levinson lyfter att hur aktiv läraren bör vara avgörs av hur inbegripna eleverna är i de färdigheter och normer som gäller för diskussioner. (Hand & Levinson, 2012, 624)

“ While students evidently valued the freedom afforded by discussion to raise and afford ideas on their own terms, they regarded this as quite compatible with active facilitation of discussion by teachers” (Hand & Levinsson, 2012, 624).

I artikeln framhålls det att de gånger lärarna i deras studie var helt frånvarande från diskussionerna var argumenten sämre och eleverna ifrågasatte inte varandras argument i samma utsträckning(Hand & Levinsson 623-624).

På samma tema lyfter Kraatz et al (2022) på vilka sätt lärare bör vara aktiva i diskussioner om kontroversiella frågor. I att utmana elevernas uttalande, argumentation och egna upplevelser. Läraren bör även kontrollera att alla är delaktiga (Kraatz et al., 2022, s 314-315). En aspekt som framförs i artikeln är att skapa ett Dialogic Classroom som bygger på öppna frågor och underbyggda argument. Här borde eleverna betraktas som “aktiva meningsskapare” som med egen auktoritet och eget ansvar kan kommentera och ha åsikter om kontroversiella ämnen. Artikelförfattarna understryker hur strukturen för helklassdiskussioner är viktig och att läraren behöver vara ytterst aktiv i bibehållandet av den. Kraatz mf föreslår bland annat att vid diskussion av kontroversiella frågor ska läraren inledningsvis ha kontroll över ämnet och successivt släppa in eleverna utefter att de utvecklar sina argumentativa förmågor. Kraatz mf framhåller även hur läraren kan uppmuntra självreflektion hos eleverna, utifrån icke-utvärderande och specifik feedback. Med syftet att utveckla deras argumentativa förmågor. När läraren uppmuntrar självreflektion hos eleverna, blir det ett sätt att se och förmedla nya perspektiv. Självreflektion framhäver de som är essentiellt när kontroversiella frågor behandlas i klassrummet. (Kraatz et al., 2022, s 314-315)

Ytterligare sätt att vara en aktiv läraren i diskussioner och undervisning om kontroversiella frågor återfinns i artikeln av Karin K. Flensner (2020). I artikeln beskriver Karin K. Flensner, de fynd som hon gjort i sin observations- och intervjustudier. Där undersökte hon lärares hantering av kontroversiella frågor kopplat till mellanöstern i religions- och/eller samhällskunskapsundervisningen i sju svenska skolor (Flensner, 2020). Ett av de tillvägagångssätt Flensner identifierade i sina studier var provokation, som ett sätt för läraren att lyfta kontroversiella frågor för sina elever. I intervjuerna uppgav vissa lärare att de utmanar elevens uppfattning genom att provocera dem. Att presentera ett perspektiv eller en annan åsikt i syfte att generera en stark reaktion. Flensner lyfter en situation där en lärare skrev terrosism på tavlan och bad eleverna att sedan fylla på med vad de affilierade med begreppet. Läraren la själv till muslimer för hen visste att de var en fördom elever hade men inte uttalade. Senare i intervjun uppgav muslimska elever i klassen att de kände sig utpekade. Flensner tillägger att det troligtvis inte var lärarens ambition att måla ut sina elever. Flensner skriver att provokation lik denna är svårbalanserad i klassrummet och känslig i undervisning av kontroversiella frågor. (Flensner, 2020, s. 21-22)

5.2.1.2 Lärarens relationella kompetens

Aktivt lärarskap kan även handla om att föra kontroversiella frågor närmare elevernas livsvärld, något som kan beskrivas som en del av lärares relationella kompetens.

I Hand och Levinsons (2012) observationer kunde de se att de diskussioner som rörde etiska frågor, identifierades ha ett högt elevdeltagande samtidigt som diskussionen lyckades hålla sig till ämnet. En av de diskussioner som de observerade var mer filosofisk och berörde abstrakt fri vilja där eleverna fick diskutera en nyhetsartikel på ämnet. Till skillnad från de andra observerade diskussionerna, var eleverna i denna inte lika villiga att diskutera även om lärarna ledde dem. Eleverna diskuterade istället artikelns metod. Skillnaden, skriver Hand och Levinson, beror på att de etiska diskussionerna låg närmre eleverna. Dessa rörde frågor som var mer begripliga och lättare för eleverna att ha åsikter om, eftersom eleverna kände till dem och hade själva reflekterat och tyckt till om frågorna tidigare. Detta underlättade i diskussionerna med varandra. Hand och Levinson skriver att eleverna lättare kunde hitta saker att vara oense om och argumentera emot, vilket i sin tur gjorde det lättare att ifrågasätta sig själv och andra. (Hand & Levinson, 2012, s. 622)

Liknande nämner Kraatz mf (2022) hur lärares relationella kompetens är essentiell vid diskussioner av kontroversiella frågor, där även öppna och respektfulla diskussioner i sig är ett medel för att förbättra relationen mellan lärare och elever. Artikelförfattaren lyfter hur lärare måste visa intresse och respekt för elevernas tankar och idéer såväl som att uppmuntra självständigt tänkande. Att läraren tar eleverna som bärare av kunskap, leder till att eleverna ser sig själva och varandra som "likvärdiga tänkare". Vidare skriver Kraatz mf att strukturerade diskussioner med en aktiv lärare, stöttning och feedback ämnad att förstå eleven snarare än att bedöma dem, är nödvändiga aspekter läraren bör beakta när kontroversiella frågor diskuteras. Till detta bör läraren även uppmärksamma olikheter och de sociala strukturer som styr elever. Artikelförfattaren nämner hur elever från minoriteter generellt deltar mindre i klassrumsdiskussioner, men även att extroverta personligheter gynnas mer i dessa aktiviteter. Således betonar Kraatz mf vikten av lärarens uppmuntran och interkulturella kompetens. Ett annat sätt de nämner är att kontrollera att elever kommer till tals lika mycket och att inte ett perspektiv dikterar talutrymmet. (Kraatz et al., 2022, s. 318-320)

5.2.1.3 Lärarens uppfattningar och betydelsen av självreflexion

Hittad forskning betonar även hur lärarens egna uppfattning av kontroversiella frågor påverkar hur dessa frågor behandlas i diskussioner.

I Jofre & Steins artikel (2019) redogör María Isabel Toledo Jofré och Renato Gazmuri Stein för sin studie där 20 chilenska gymnasielärare deltog i en gruppintervju där de diskuterade kontroversiella frågor i den chilenska undervisningen. (Jofré & Stein, 2019, s. 1) Lärarna fick även förbereda ett lektionsunderlag om antingen Pinochetregimen eller staten Chiles relation till ursprungsbefolkningen (Mapuche konflikten). (Jofré & Stein, 2019, s. 5-6). Jofré och Stein beskriver att de två grupperna vars lektionsplanering rörde Pinochetregimen definierade sina lärandemål som att förstå koncept, att analysera historia och utveckla demokratiska ideal. Grupperna presenterade ett omfattande material av begrepp och teman. Jofré och Stein skriver hur lärarna förväntade sig att eleverna skulle närma sig traumatiska händelser och sympatisera med de människor som upplevde dem för att sedan ha åsikter om det. (Jofré & Stein, 2019, s.8-9) Däremot tillägger Jofré & Stein hur lärandemålen med övningarna och begreppslistan kunde tolkas som att leda eleverna in i ett visst perspektiv eller förklaringsmodell. Jofré & Stein uttrycker: “They do not consider space for students to approach interpretations that differ from the teacher’s and explore these interpretations’ rationales.” (Jofré & Stein, 2019, s.9)

Liknande kommentarer görs av Jofré och Stein på den andra lektionsplaneringen gällande Mapuche konflikten. På liknande sätt bygger underlaget på analyserande aktiviteter, tolkningar och förmågan att skapa egna underbyggda åsikter. Vid sidan av detta skulle lärarna i denna lektionsplanering förklara de olika ståndpunkterna och perspektiv i konflikten. Däremot framhåller Jofré & Stein hur det i lärarnas diskussion om planeringen och i planeringen, förekom nitbilder och stereotypiseringar av de perspektiv och tolkningar som lärarna inte höll med om själva. Medan de perspektiv lärarna höll med om presenterades i mer positiva ordalag. (Jofré & Stein, 2019, s. 9-10) Risken med detta beskriver Jofré & Stein som:

“This kind of treatment of different positions reduces the complexity of the conflict analysis, leaves no room for subtle interpretations, contradictions or singularities, and

runs the risk of turning the conflict into a dichotomy between good versus evil.”
(Jofré & Stein, 2019, s. 10)

Således drar Jofré & Stein slutsatsen att en essentiell del av undervisningen av kontroversiella frågor är att lärare reflekterar över sin egen roll som undervisare och förmedlare av kunskap.
(Jofré & Stein, 2019, s. 11)

Mark Anthony Conlon (2023), är delvis inne på samma sak. Conlon beskriver hur undervisningen av kontroversiella frågor underlättas av att läraren på förhand reflekterat över vad hen själv tycker och hur hen kommer hantera elevernas kommentarer. Han presenterar fyra perspektiv som lärare kan inta: “(a) explicit neutrality”, “(b) explicit partiality”, “(c) “natural impartiality” och “(d) committed impartiality” “ (Conlon, 2023, s. 34). Det första innebär att läraren fullt ut undviker kontroversiella frågor, för att förhindra att lärarens egna åsikter framkommer. Den andra handlar om att läraren tillåter sina åsikter att påverka undervisningen starkt och aktivt orienterar eleverna mot lärarens egna uppfattningar. Enligt artikeln uppfyller ingendera kravet om demokratisk undervisning. De två sistnämnda lyfts dock fram av Conlon som mer användbara. “Natural impartiality” beskrivs vara när läraren undviker att lyfta sina egna politiska uppfattningar och istället agerar som en neutral, objektiv och utredande moderator. “Committed impartiality” förklaras vara när läraren på förhand klargör sin egen ståndpunkt för att möjliggöra för eleverna att bättre bedöma lärarens förmåga att hantera frågan objektivt. (Conlon, 2023, s. 34) Conlon framhäver att den positionering läraren bör inta, avgörs av vad hen kan “komma undan med” i den kontext som undervisningen och skolan befinner sig i (Conlon, 2023, s. 34).

5.2.2 Förberedelser och strukturer som betydelsefulla för diskussioner

Följande avsnitt beskriver vad hittad forskning beskrivit som viktiga faktorer till förberedelse inför, struktur och genomförande av klassrumsdiskussioner av kontroversiella frågor.

5.2.2.1 Det trygga klassrummet som betydelsefullt för diskussioner

I sin artikel från 2022 nämner Kraatz m f hur ett tryggt och respektfullt klassrum är av stor vikt när kontroversiella frågor diskuteras. De nämner den pedagogiska stilen “LET’S ACT” som ett sätt att uppnå ett tryggt klassrum. “LET’S ACT” går ut på att läraren lyssnar och uppmuntrar eleverna att visa känslor. Läraren bör även lära eleverna hur man hanterar stress och obekväma känslor. Utöver det bör läraren även tydliggöra hur misslyckandet inte är negativt, inte minst när man diskuterar kontroversiella frågor där tolkningarna är mångfaldiga. De nämner även hur läraren behöver förstå hur elever känner sig olika trygga i klassrummet och att identitet, socialt stratifierade strukturer och normer påverkar detta. Att delta i diskussioner om kontroversiella frågor kan innebära blottandet av maktstrukturer som reproduceras i klassrummet. Olika frågor kan synliggöra vissa och exkludera andra. För att hantera det bör läraren, enligt artikeln, strukturera diskussionsgrupper så att de erbjuder lika möjligheter för elever att uttrycka sig och ta plats. Läraren bör även stötta elever som har en utsatt position i klassen och lyfta deras tankar och uppmuntra till respekt för varandra. Utöver det pedagogiska lyfts även materiella klassrumsfaktorer som något som kan styra diskussionsmöjligheterna. Kraatz m f lyfter hur lärare kan vända skrivbord mot varandra, ha talarordning och heterogena grupper är ett sätt att kontrollera miljön till diskussionerna. (Kraatz et al., 2022, s. 317)

5.2.2.2 Förberedelser

Att förberedelser inför diskussion av kontroversiella frågor är av vikt framhålls av Hand & Levinson (2012). Hand och Levinson framhäver hur många av de studenter och lärare de intervjuade betonade vikten av noggrann planering innan diskussioner. De framhäver hur det rådde konsensus kring att diskussioner gynnas av om eleverna fått lära sig att analysera och utvärdera argument såväl som att på förhand ha relevant information om ämnet. Artikeln framhäver att det inte bara handlar om att lära sig detta under diskussionens gång utan att det finns tydliga instruktioner för detta som förmedlas innan diskussionen. Hand och Levinson lyfter dock hur lärarna i deras empiriska material lyfter hur det är en balansgång i hur mycket förberedande kunskap om ämnet man ska ge eleverna. Ger man för mycket bakgrundsfakta riskerar man att göra sina elever till “experter” vilket riskerar att sänka engagemanget. (Hand & Levinson, 2012, s. 621)

Likt Hand och Levinson, framhäver Conlon (2023), att när lärare lyfter politiska diskussioner i klassrummet, bör de göra det under strukturerade former. Ett sätt, menar Conlon, är att ha tydliga regler, som eleverna får vara med och sätta upp. Det framhävs i artikeln att när elever får vara delaktig i reglformulering, blir samtalen mer meningsfulla, uppriktiga och produktiva. Vilket gynnar diskussioner av kontroversiella frågor. Artikeln nämner även hur lärare, för att säkerhetsställa att olika perspektiv lyfts, bör ha frågestunder, anonyma eller inte, där eleverna tillåts ställa frågor till läraren. (Conlon, 2023, s. 34-35)

6. Diskussion

6.1 Slutsatser

Denna kunskapsöversikt syftar till att besvara frågeställningen: Hur kan lärare undervisa om kontroversiella frågor? Detta har genomförts genom att titta på rådande forskning. De undervisningsmetoder som presenterats är att lärare kan belysa olika perspektiv, använda sig av fiktion och rollspel och diskussioner.

Att läraren belyser olika perspektiv lyfts fram som väsentlig vid undervisning av kontroversiella frågor. När elever får möta olika perspektiv och åsikter vidgas förståelsen av frågan i sig och meningsskiljaktigheterna i den, såväl som att de får erfarenhet av att möta andras åsikter med öppenhet och respekt. Ett tillvägagångssätt som presenteras är att läraren "leder med gott exempel" för att förmedla en norm av tolerans till sina elever. Vilket förhoppningsvis gör att elever lättare kan bemöta varandras olika åsikter. Ett annat tillvägagångssätt som lärare kan belysa olika perspektiv samt kontroversiella frågor är genom narrativ fiktion. Att använda fiktion förklaras även innebära att eleverna kan delta i undervisning och diskussion av kontroversiella med ett mindre personligt risktagande. Ytterligare ett tillvägagångssätt för elevers förmåga att ta del av olika perspektiv är rollspel. Under strukturerade former och med en aktiv närvarande lärare fungerar rollspelet som ett sätt att låta elever närma sig kontroversiella frågor och deras mångperspektivitet genom att själva få utforska lösningar. Rollspelet blir ett sätt för elever att möta varandra och olika åsikter, vilket sedan kan och bör komplementeras med diskussion. För att motverka farhågor, att elever söker enkla och snabba lösningar krävs en aktiv lärare som ställer följdfrågor och modererar rollspelet.

Diskussioner är det mest förekommande förslaget för undervisning av kontroversiella frågor. Diskussioner beskrivs gå som handen i handsken med kontroversiella frågor. Diskussionerna förklaras kunna stimulera elevernas kritiska tänkande och förmåga att se perspektiv. Den presenterade forskningen visar hur polarisering i klassrummet är fördelaktig vid diskussioner av kontroversiella frågor. Starka och passionerade åsikter framhävs starka kvaliteten i diskussionerna. Resultatet visar även att läraren bör vara aktiv. Inte då som en auktoritet utan snarare som aktiv moderator. En moderator som säkerställer att diskussionerna är

strukturerade, eleverna är väl förberedda och att diskussionerna utvecklar elevernas argumentativa och perspektivtagande förmågor. Härtill nämns provokation som ett sätt för läraren att vara aktiv. Att lärare säger saker för att provocera elever beskrivs vara svårbalanserat i klassrummet.

Läraren bör även släppa in eleverna i formuleringar av regler och normer för diskussionen, för att göra diskussionerna mer produktiva. Tillhörande framhäver forskningen hur diskussionerna förbättras av att läraren känner sin klass och är lyhörd inför vilka frågor som intresserar dem. När frågan ligger nära elevernas livsvärld förbättras diskussionerna. Lärares självreflexion beskrivs även som viktig. Forskningen visar att lärare på förhand bör reflektera över sina egna åsikter och hur de hanterar kontroverser. Detta förbättrar lärarens förmåga att hantera frågorna och belysa perspektiv.

Sammanfattningsvis visar den presenterade forskningen att kontroversiella frågor kan undervisas genom aktiviteter för att belysa perspektiv, såsom rollspel och narrativ fiktion. Övervägande nämns diskussioner som mest lämplig för hur lärare kan undervisa om kontroversiella frågor.

6.2 Metoddiskussion och framtida forskning

Kunskapsöversiktens syfte var att undersöka hur lärare kan undervisa om kontroversiella frågor. Detta innebär två positioneringar som kan problematiseras. Första positioneringen är att de artiklar som eftersöktes var sådana som förespråkade kontroversiella frågor i undervisningen. Även om den svenska läroplanen förespråkar det, finns det de som inte gör det. Dessa röster saknas i kunskapsöversikten. Framst för att det inte hade besvarat frågeställningen. Den andra positioneringen görs även utifrån frågeställningen. Frågeställningen “ Hur kan lärare undervisa om kontroversiella frågor” efterfrågar förslag på undervisningsmetoder eller tillvägagångssätt. Även om alla artiklarna presenterar undervisningsmetoder, är det inte alla som gör det med det argumentativa syftet att det bör göras på ett visst sätt. Vad vi vill poängtera är att tolkningsutrymmet alltid är stort. Vill vi dock understryka att slutsatserna är utifrån vad tidigare forskning säger. Vi har inte värderat undervisningsmetoder eller tillvägagångssätt.

Resultatet utgår enbart från åtta vetenskapliga artiklar. Det är inte tillräckligt för att fullt ut sammanfatta forskningsfältet. Fler artiklar hade möjligtvis kunnat fastslå vissa undervisningsmetoder och tillvägagångssätt vidare. Eventuellt hade fler svar på frågeställningen hittats om ett större urval inkluderats. Däremot anses de valda artiklarna vara heltäckande och i många fall diskutera mer än bara ett tillvägagångssätt, eller åtminstone redogöra för flera dimensioner av ett tillvägagångssätt.

Det går även att problematisera huruvida artiklarna är av samma kvalitet. Vissa artiklar bygger på egna genomförda studier, där vissa enbart är observationer och andra bygger på mixed methods. Här finns utvecklingspotential att välja en typ av forskningsmetod för att kunna få ett mer sammanhängande resultat. Vissa artiklar bygger inte heller på egna studier, utan är litteraturstudier. Det hade eventuellt varit fördelaktigt att enbart använda primärkällor, eller artiklar som bygger på forskares egna studier. Samtidigt är de artiklar i resultatet som bygger på litteraturstudier inte sekundärkällor i den bemärkelse att de enbart återger annan forskning. De tar på ett eget sätt upp tidigare forskning utifrån en egen formulerad frågeställning. I det avseendet kan de betraktas som primärkällor. Dessa artiklar har även varit Peer Reviewed.

Ytterligare en problematisering är att sökorden hade kunnat vidgats. De sökord vi har för att operationalisera kontroversiella frågor, var tänkt att ge ett brett och generellt utfall. Eventuellt hade specificeringar av kontroversiella frågor eller sökning efter specifika kontroversiella frågor kunnat ge träffar som, om än specifika, ger relevanta förslag på hur man kan undervisa om kontroversiella frågor. Dock definieras kontroversiella frågor i denna kunskapsöversikt generellt. Förslaget om mer specifika sökord efterfrågar också en mer specifik eller ämnesrelaterad definition av kontroversiella frågor. Allt för specifika sökord kan även resultera i ett för specifikt urval, vilket ökar risken för konfirmeringsbias.

Vidare hade det varit intressant att tydligare knyta frågeställningen till samhällskunskap och en svensk kontext. Eventuellt hade vidare forskning kunnat vidröra detta. Här finns dock ett uppenbart hinder, det finns mer internationell forskning än nationell. Det finns självklart svensk forskning på området, men det var svårare för oss att hitta. Därför är det svårare att uteslutande undersöka samhällskunskapsämnet. Således efterföljdes avgränsningen samhällskunskapsämnet inte fullt ut. Det är inte tydligt i alla artiklar att studierna rör samhällskunskap. Frågeställningen undersöker dock inte samhällskunskapsämnet specifikt,

därför tolereras vissa artiklars avvikelser från avgränsningen. Således finns såklart en viss diskrepans i resultatet, eftersom inte alla artiklar diskuterar kontroversiella frågor ur samma ämne eller läroplaner. Detta hade kunnat undersökas med hjälp av en annan frågeställning. Däremot är det inte nödvändigt för att besvara just denna. Eventuellt är samhällskunskapsämnet eller en mer svensk kontext en intressepunkt för vidare forskning.

I inledningen beskrivs även att kontroversiella frågor uppstår spontant. Dock diskuterar forskningsartiklarna när kontroversiella frågor är planerade undervisningsmoment. Det hade därför, vid ett annat tillfälle, eller för vidare forskning, varit intressant att närmare undersöka hur lärare kan agera och undervisa om kontroversiella frågor när de uppstår spontant. Ytterligare en viktig aspekt som enbart belyses lite i kunskapsöversikten är det om hur lärare skapar ett tryggt klassrum. Vi kan anta att det trygga klassrummet har en enorm betydelse, om inte den största betydelsen. Detta utreds inte fullt ut i kunskapsöversikten. Därför hade det varit intressant och viktigt för vidare forskning.

Det hade även varit intressant att vidare undersöka effektiviteten av olika undervisningsmetoder och tillvägagångssätt. På samma sätt hade det varit intressant att undersöka en specifik kontroversiell fråga och hur lärare kan undervisa om denna. Härtill hade man kunnat intervjua lärare och observera deras lektioner, specifikt knutet till en fråga. En sådan fråga som intresserar oss är Israel-Palestina konflikten. Något vi gärna undersökt i examensarbetet.

6.3 Vår framtida profession

Att arbeta som lärare innebär att verka för att utveckla elevernas kunskaper och förmågor. Två av dessa förmågor är kritiskt tänkande och perspektivtagande. Dessa förmågor stimuleras genom undervisning av kontroversiella frågor. På så sätt har undervisning av kontroversiella frågor ett instrumentellt värde. Men det har även ett egenvärde, eftersom kontroversiella frågor kan sägas vara inneboende i skolans demokratiuppdrag. På så sätt kan man se det som vårt professionella uppdrag som framtida lärare att undervisa om kontroversiella frågor. Att därtill låta undervisningen behandla frågor som ligger eleverna och deras verklighet nära, är även det en del av lärarens professionella uppdrag.

Konflikt och kontroverser är inneboende i samhället. Skolan befinner sig inte i ett vakuum. Vi som framtida lärare kommer behöva hantera de diskussioner, debatter och åsiktsyttringar som uppstår i klassrummet. Genom att undersöka undervisningsmetoder och tillvägagångssätt för undervisning om kontroversiella frågor, ökar förhoppningsvis chansen för framgångsrik hantering av kontroversiella frågor. Samtidigt varierar de kontroversiella frågorna över tid och från klassrum till klassrum. Det kommer alltid finnas, men vilka frågor som blir kontroversiella i just din undervisning är svårt att förutspå. Vad som är kontroversiellt enligt dig, kanske inte är det för dina elever och tvärtom. Undervisning av kontroversiella frågor förutsätter därför att du som lärare är uppdaterad och lyhörd. Huruvida slutsatserna från denna kunskapsöversikt står sig om 20 år är dock svårt att säga. Skolan förändras även den och styrdokument omformuleras nätt och jämnt. Vilken roll kontroversiella frågor kommer ha i styrdokumenten i framtiden är oklart. Däremot kommer kontroversiella frågor alltid uppkomma i klassrum och på skolor, därför är det viktigt att lärare vet hur dessa kan undervisas om.

7. Referenslista

Conlon, M. A. (2023). Navigating Controversial Classroom Discussions. *Analytic Teaching and Philosophical Praxis*, 43(2), 27–43.

Europarådet. (2016). *Undervisa om kontroversiella frågor*. Skolverket. URL: <https://rm.coe.int/16806d8d5c>

EBSCOhost. (u.å). (Hämtad: 2024-12-04). <https://web.p.ebscohost.com/ehost/search/selectdb?vid=0&sid=b8b6e324-de1e-4cf5-a751-7d813adba7b8%40redis>

Flensner, Karin K, 1973-. - Dealing with and teaching controversial issues : Teachers' pedagogical approaches to controversial issues in Religious Education and Social Studies. - 2020. - Acta Didactica Norden. - : University of Oslo Library. - 2535-8219. ; 14:4, s. 1-21

Hand, M., & Levinson, R. (2012). Discussing Controversial Issues in the Classroom. *Educational Philosophy and Theory*, 44(6), 614–629. <https://doi.org/10.1111/j.1469-5812.2010.00732.x>

Hess D. E. (2009). *Controversy in the Classroom - the Democratic Power of Discussion* (1 uppl.). Routledge.

Hess, D., & Gatti, L. (2010). Putting Politics Where It Belongs: In the Classroom. *New Directions for Higher Education*, 152, 19–26. <https://doi.org/10.1002/he.408>

Jofré, M. I. T., & Stein, R. G. (2019). Teachers' Conceptions of and Lesson Plans for Teaching Controversial Issues: Limitations for Deploying Their Pedagogical Potential. *Education as Change*, 23. <https://doi.org/10.25159/1947-9417/3699>

Kraatz, E., von Spiegel, J., Sayers, R., & Brady, A. C. (2022). Should We “Just Stick to the Facts”? The Benefit of Controversial Conversations in Classrooms. *Theory Into Practice*, 61(3), 312–324. <https://doi.org/10.1080/00405841.2022.2096381>

Lindström, Niclas. (2024). Controversial Issues in Social Study Subjects: Conveying Values and Facilitating Critical Thinking. *Ethics and Education*, 19(4), 593–611.

<https://doi.org/10.1080/17449642.2024.2418764>

Ljunggren, C., & Unemar Öst, I. (2010). Skolors och lärares kontrovershantering . I Skolverket (Ed.), *Skolor som politiska arenor; medborgarkompetens och kontrovershantering*. (Analysrapport 345 2010). Skolverket. URL: <https://www.skolverket.se/getFile?file=2400>

Malmö universitet. (2024-12-11a). *Söktjänster och databaser- här börjar du*.

<https://mau.se/bibliotek/soka-och-bestalla/soktjanster/#accordion-11664>

Malmö universitet. (2024-11-11b). *Sökguide till Självständigt arbete på grundnivå (SAG) i lärarutbildning*. Libguides. <https://libguides.mau.se/sag/sokteknik>

Malmö University. (u.å) *Fredrik Portin*. URL:

[Fredrik Portin | Malmö universitet](#) (Hämtad 2024-12-04)

Portin, Fredrik, 1980-. - The paradox of controversy : The Possibilities and Risks of Teaching Controversial Issues in Religious Education. - 2024. - Religious Literacy in Secular Religious Education. - Münster : Waxmann Verlag. - 9783830947523 - 9783830997528 ; , s. 195-214

Rossi, J. A. (2003). Teaching about International Conflict and Peacemaking at the Grassroots Level. *Social Studies*, 94(4), 149–157. <https://doi.org/https://www.heldref.org/tss.php>

Skolverket. (2011). *Gymnasieskolan*.

<https://www.skolverket.se/undervisning/gymnasieskolan/laroplan-program-och-amnen-i-gymnasieskolan/laroplan-gy11-for-gymnasieskolan>

Skolverket. (2022-11-27). *Arbeta med förskolans och skolans värdegrund*.

<https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/arbeta-med-forskolans-och-skolans-vardegrund>

Skollag (2010:800). Sveriges riksdag.

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800/

Skolverket. (2024-11-13). *Kontroversiella frågor*. Skolverket.

<https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/kontroversiella-fragor>

Skolinspektionen. (2022). *Skolans hantering av kontroversiella frågor i undervisningen*.

Skolinspektionen.

URL:<https://www.skolinspektionen.se/globalassets/02-beslut-rapporter-stat/granskningsrapporter/tkg/2022/kontroversiella-fragor/overgripande-rapport-kontroversiella-fragor-i-undervisningen.pdf>

Stradling, R. (1984). The Teaching of Controversial Issues: An Evaluation. *Educational Review*, 36(2), 121–129.

8. Bilagor

Bilaga 1.

Titel	Författare	Årtal	Typ av källa	Typ av forskning	Hittad genom
<i>Controversy in the Classroom - the Democratic Power of Discussion</i>	Diane E. Hess	2009	Bok	Observationsstudie, intervjustudie	Kedjesökning och samtal med Fredrik Portin
<i>Dealing with and teaching controversial issues – Teachers’ pedagogical approaches to controversial issues in Religious Education and Social Studies</i> (Hittad genom swehub, sökning: Undervisa om kontroversiella ämnen, peer reviewed)	Karin K. Flensner	2020	Vetenskaplig artikel	Etnografiska observationer av religion- och samhällskunskap lektioner, intervjuer med lärare och intervjuer i fokusgrupper med elever	Swehub, Sökning: “Undervisa om kontroversiella ämnen”
<i>Teachers’ Conceptions of and</i>	María Isabel Toledo Jofré & Renato	2019	Vetenskaplig artikel	Gruppintervjuer med 20 chilenska	ERIC, sökning: “Teaching

<i>Lesson Plans for Teaching Controversial Issues: Limitations for Deploying Their Pedagogical Potential.</i>	Gazmuri Stein			gymnasielärare	Controversial issues” OR “lesson plans”
Should we "just stick to the facts"? The benefit of controversial conversations in classrooms. 2022 (hämtad genom Eric, peer reviewed Sökord: teaching methods or educational strategies, controversial issues, classroom	Elizabeth Kraatz, Jacqueline von Spiegel, Robin Sayers och Anna C. Brady	2022	Vetenskaplig artikel	Litteraturstudie/ forskningsöversikt	ERIC Sökord: “teaching methods” OR “educational strategies”, AND “controversial issues”, AND classroom
<i>Controversial issues in social studies subjects</i>	Niclas Lindström	2024	Vetenskaplig artikel	Mixed methods (Kvalitativa intervjuer och observationer)	Hämtad genom Swehub, upptäckt genom kedjesökningar
<i>Navigating Controversial Classroom Discussions</i>	Mark Anthony Conlon	2023	Vetenskaplig artikel	Litteraturstudie/forskningsöversikt	ERIC, Sökord: “ Teaching methods” And Controversial issues” OR “Controversi

					al topics”
<i>Discussing Controversial Issues In the Classroom</i>	Michael Hand och Ralph Levinson	2012	Vetenskaplig artikel	Mixed methods (observationer, intervjuer och enkäter)	ERIC, Sökord: “ Teaching Methods” And “Controversial Issues”
<i>Teaching about international conflicts and peacemaking at the Grassroot level</i>	John Allen Rossi	2003	Vetenskaplig artikel	Praktisk framställning av studiemedel baserat på teoretiska utgångspunkter.	ERIC, Sökord teaching about international conflict

